

Na'yī shā'irī kī bunyādeñ

Kucch log urdū kī āzād nazm ko na'yī shā'irī kahne lage haiñ— Maiñ un meñ se nahīñ

hūñ— Kucch log urdū nazm ke sāth mozū' ke liḥāz se mazdūr 'aurat ko milā kar na'yī shā'irī samajhte

haiñ— Goyā zindagī kā siyāsī, iqtaṣādī yā jinsī pahlū un kī nāzr meñ na'yī shā'irī kā ḳhām mavād hai—

Maiñ un kī bhī nahīñ kahtā— Maire ḳhayāl meñ na'yī shā'irī har us mozūñ kalām ko kahā jā saktā hai

jis meñ hangāmī aṣr se haṭ kar kisī bāt ko maḥsūs karne, socne aur bayān karne kā andāz nayā ho—

Yā'nī koī shā'ir ravāyatī bandhanoñ se alag rah kar aḥsās, jazbe yā ḳhayāl ke izhār meñ apnī

infarādīyat ko numāyāñ kartā hai to vuh nayā shā'ir hai— Varnā purānā hai— Aur is taraḥ urdū adab

kī tāriḳh meñ na'yī shā'irī kā patah hameñ Naẓīr Akbarābadī se miltā hai— Naẓīr se pahle kabhī

kabhār koī aisī betāb aur bebāk rūḥ dikhāi dī jāti hai jis ne kisī nah kisī ḥad tak na'ye rāstoñ par

ccalne kī koshish kī— Lekin māḥol par apne aṣr kih liḥāz se is kī koī ḳhāṣ ahmiyyat nahīñ— Ccunāñcce

har taraḥ daikhte huv'e Naẓīr hī ko ham na'yī shā'irī kā pahlā numā'indāh samjheñ ge— Naẓīr ke bā'ad

Ġhālib aisā sang-e mīl hai jis kī infarādīyat kā aṣr ab tak jāri hai aur ā'indah bhī mā'lūm nahīñ kab tak

jāri rahe gā—

Pahle daur meñ har bāt maḥdūd aur mu'ayyan thī— Iṣnāf-e suḳhan maḥdūd thīñ— Mozū'-e sha'irī kā

ek mu'ayyan dā'irāh thā— Aur us ke sāth hī har shaḳḥṣ kā zahnī ufaq bhī ek hī rang kā ḥāmil thā—

Na'ye daur meñ mozū'āt-e shā'irī meñ vus'at paidā hu'ī— Iṣnāf-e suḳhan meñ bhī nit na'e but ḍhāle

jāne lage aur zahnī ufaq bhī apne rangārang jalvoñ se nigāhoñ ko lubhāne lagā—

Guzashtā pāncc sāt sāl meñ urdū adab meñ sab se zyādā tavvajah ke lā'iq jo taḥriḳ cchiṛī hai vuh

taraqī pasand adab kā naẓarīyah hai— lekin Faiẓ Ahmad ke ek 'unwān se alfāz must'ār laite hu've kahā

jā saktā hai kih is ḳhvāb ko kaṣrat-e ta'bīr ne parīshāñ kar diyā hai— Jitne mūñh utnī bāteñ, ab aṣal bāt

kā patah ccale to kaise?

Is taḥrīk ke avvalīn ‘alam bardāroñ kī pahlī aur bunyādī ḡhalṭī yih thī kih unhoñ ne taraqī pasand adab ko mahaz ishtarākī jamhūriyyat kā ham ma‘inī samjhā aur yūñ apnī intahā pasandī ke bā‘iṣ ṣīrf ek na‘ye qism ke azīyat parastānā adab ke samajhne wāle ban kar rah ga‘e— Ḥālāñke har us adabī taḥliq ko taraqī pasand kahā jā sakta hai jo ḡhayāl afroz ho aur ḡahnī aur jasmānī zindagī ke kisī bhī sho‘be meñ hameñ kam se kam ek qadam āge baḡhāne par majbūr kar de—